

*Zo zeer
verlang ik
naar U,
o Heer*

HONGER
naar **GOD**

Het motief om te vasten
- JOHN PIPER

HONGER NAAR GOD

A Hunger For God

Copyright © 1997 by John Piper

Published bij Crossway Books

A division of Good New Publishers

Wheaton, Illinois 60187, U.S.A.

This edition published by arrangement
with Good New Publishers.

All rights reserved

Copyright © 1998 Nederlandse uitgave: Gideon

Auteur: John Piper

Vertaling: Arthur de Bruin

Omslagontwerp: David Sörensen

Druk: Ipskamp Printing, Enschede

Jaar van uitgave: januari 2000

5e druk: oktober 2023

Uitgave: Gideon, Hoornaar, Nederland

ISBN 978-90-6067-789-7

NUR 707

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd en/of openbaar
gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm
of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande
schriftelijke toestemming van de uitgever.

No part of this work may be reproduced in any form by print,
photoprint, microfilm or any other means without
written permission of the publisher.

Inhoud

Woord vooraf	7
Inleiding: <i>Heimwee naar God</i>	11
1. Is vasten christelijk?	25
<i>Een nieuw koninkrijk vraagt om een nieuwe wijze van vasten</i>	
2. De mens zal niet van brood alleen leven	51
<i>Vasten in de woestijn</i>	
3. Vasten om de beloning van de Vader	67
<i>Jezus' radicale gerichtheid op God in het vasten</i>	
4. Vasten om de komst van de Koning	83
<i>Hoezeer missen wij Hem?</i>	
5. Vasten en de loop der geschiedenis	99
<i>De roep om onderscheidingsvermogen en verlangen</i>	
6. God vinden in de tuin van de pijn	125
<i>Een ander vasten terwille van de armen</i>	
7. Vasten voor de kleinen	157
<i>Abortus en de heerschappij van God over valse denkbelden</i>	
Conclusie	177
Bijlage	185
Noten	215
Personenregister	231
Tekstverwijzingen	233

Woord vooraf

Pas op met boeken over vasten. De Bijbel waarschuwt ons nadrukkelijk voor mensen die “het genot van spijzen [verbieden], welke God toch geschapen heeft om met dankzegging te worden gebruikt door de gelovigen, die tot erkenning der waarheid gekomen zijn” (1 Tim. 4:1-3). De apostel Paulus vraagt verbijsterd: “Waartoe laat gij u... geboden opleggen: raak niet, smaak niet, roer niet aan?” (Kol. 2:20-21). Hij ijvert voor de volle blijdschap van de christelijke vrijheid. Boven elk boek over vasten zweven de bevrijdende woorden: “Nu zal wat wij eten, ons niet bij God brengen; eten wij niet, wij zijn er niet minder om; eten wij wél, wij zijn er niet meer om” (1 Kor. 8:8).

Er waren eens twee mannen. De ene zei: “Ik vast twee keer per week”; de andere zei: “Moge God mij, zondaar, genadig zijn”. Slechts één van beiden keerde gerechtvaardigd naar huis terug (Luc. 18:12-14).

De beoefening van de zelfverloochening brengt veel gevaren met zich mee – vermoedelijk is alleen genotzucht nóg gevaarlijker. Ook hiervoor worden we gewaarschuwd: “Alles is mij geoorloofd, maar ik zal mij door niets laten knechten” (1 Kor. 6:12). Wat ons beheerst, is onze god geworden; en Paulus waarschuwt ons voor hen wier “God de buik” is (Fil. 3:19). De koers van hun leven wordt bepaald door wat ze lekker vinden. De maag is soeverein. Dit komt tot uiting in zowel een godsdien-

stige als een niet-godsdienstige vorm. Binnen het kader van de godsdienst veranderen “zekere mensen... de genade van onze God in losbandigheid” (Judas 4) en ze lokken anderen met de volgende slagzin: “Het voedsel is voor de maag en de maag voor het voedsel” (1 Kor. 6:13). Buiten het kader van de godsdienst, en dus zonder een toespeling op de vergevende genade, geven mensen zich eenvoudig over aan “de begeerten naar al het andere; [die] komen erbij en verstikken het woord” (Mar. 4:19).

“Begeerten naar al het andere” – daar hebt u de vijand. En het enige wapen dat hierover zal zegevieren is een diepere honger naar God. Dat onze honger naar God zo zwak is, komt niet doordat Hij smakeloos zou zijn, maar doordat wij onszelf volproppen met “andere dingen”. Misschien zou daarom het verloothenen van onze eetlust uitdrukking kunnen geven aan het verlangen van onze ziel naar God, of dit verlangen zelfs doen toenemen.

Wat hier op het spel staat is niet alleen het welzijn van onze ziel, maar ook de heerlijkheid van God. God wordt het meest in ons verheerlijkt, wanneer wij de meeste bevrediging vinden in Hem. De strijd van het geloof is de worsteling om onze diepste vreugde te vinden in alles wat God voor ons is in Christus. We aanbidden datgene waarnaar we het meest verlangen.

*His goodness shines with brightest rays
When we delight in all his ways.
His glory overflows its rim
When we are satisfied in him.
His radiance will fill the earth
When people revel in his worth.
The beauty of God's holy fire
Burns brightest in the heart's desire.*

(Zijn goedheid schijnt met de helderste stralen
Wanneer wij ons in al zijn wegen verheugen.
Zijn heerlijkheid treedt buiten haar oevers

Wanneer wij verzadigd zijn in Hem.
Zijn schittering zal de aarde vervullen
Wanneer mensen zich verblijden in zijn waardigheid.
De schoonheid van Gods heilig vuur
Brandt het helderst in het verlangen van het hart.)

Tussen de gevaren van zelfverloochening en genotzucht loopt een pad van aangename pijn. Het is niet het pathologische genot van een masochist, maar de hartstochtelijke zoektocht van een minnaar: “Om zijnentwil heb ik dit alles prijsgegeven en houd het voor vuilnis, opdat ik Christus moge winnen” (Fil. 3:8). Dit pad zullen we in dit boek proberen te volgen.

Dat ik deze reis kon ondernemen, dank ik aan Gods genade, waaruit ik iedere dag leef. Zij is tot mij gekomen in Jezus, die mij heeft liefgehad en Zich voor mij heeft overgegeven. Ze is tot mij gekomen in mijn vrouw, Noël, die mij ondersteunt in het werk van verkondigen, schrijven en pastorale zorg. Ik hou van je, Noël, en ik dank je voor je partnerschap in dit fantastische werk. God is zo goed voor ons geweest. Gods genade is ook tot mij gekomen in de trouwe arbeid van Carol Steinbach. Zij heeft de tekst zorgvuldig doorgelezen en dat is te merken. De registers zijn het resultaat van haar grote inzet. Gods genade is eveneens tot mij gekomen door mijn mede-oudsten in Bethlehem Baptist Church. Zij hebben voor onze kerk een doelstelling geformuleerd die ik tot mijn levensdoel gemaakt heb. En zij gaven mij de opdracht en de tijd om dit boek te schrijven en het tot onderdeel van die doelstelling te maken: “Wij bestaan om ons diepste verlangen aan anderen door te geven dat God volkomen autoriteit zal hebben in alle dingen, tot heil van alle volken.” Dat is mijn gebed voor dit boek. Wanneer God het hoogste verlangen van ons hart is, zal Hij in alle dingen verheven zijn.

John Piper
1 mei 1997

*“Wie heb ik (nevens U) in de hemel?
Nevens U begeer ik niets op aarde;
al zou mijn vlees en mijn hart bezwijken,
mijns harten rots en mijn erfdeel is God voor eeuwig.”*

– Psalm 73:25-26, NBG

Bijna altijd en overal heeft het vasten een belangrijke plaats ingenomen, omdat het nauw verbonden is met een diep godsdienstig besef. Misschien verklaart dit waarom het vasten in onze tijd zo in verval is geraakt. Wanneer het Godsbesef afneemt, verdwijnt het vasten.

– Edward Farrell¹

Inleiding

Heimwee naar God

Het christelijk vasten vindt zijn oorsprong in een heimwee naar God. In de zomer van 1967 had ik al een jaar lang verkering met Noël. Had u me toen verteld dat we nog anderhalf jaar zouden moeten wachten voordat we konden trouwen, dan zou ik heftig hebben geprotesteerd. Voor ons gold: hoe eerder hoe liever. Het was de zomer vóór mijn laatste jaar op de universiteit. Ik werkte als badmeester in een christelijk sportkamp in South-Carolina. Zij zat honderden kilometers bij me vandaan en werkte als serveerster.

Nog nooit had ik zo'n hevig verlangen gevoeld. Ik had eerder heimwee gehad, maar nog nooit zo erg als deze keer. Elke dag schreef ik een brief waarin ik haar vertelde hoezeer ik naar haar verlangde. Aan het eind van de ochtend, vlak voor de lunch, werd de post uitgedeeld. Wanneer ik mijn naam hoorde en de lavendelblauwe envelop zag, was ik meteen mijn eetlust kwijt. Of, beter gezegd, mijn verlangen naar voedsel werd gestild door het verlangen van mijn hart. In plaats van te lunchen met de overige kampdeelnemers, nam ik de brief mee naar een rustig plekje in het bos. Ik ging op de droge bladeren zitten voor een ander soort "maaltijd". Ze was natuurlijk niet echt bij mij, maar de kleur, de geur, het handschrift, de boodschap en de handtekening waren voorproefjes. Door die brieven werd ik week in, week uit gesterkt in mijn hoop en werd de werkelijkheid die

nog net buiten mijn bereik lag, levend gehouden in mijn hart.

Vasten: de romantiek en de weerstand

Christelijk vasten is ten diepste een honger of heimwee naar God. Maar bovenstaand verhaal van mijn verlangen naar Noël zou ons kunnen misleiden. Het vertelt slechts de helft van het verhaal. Christelijk vasten is enerzijds het verliezen van onze eetlust wegens ons intense verlangen naar God. Anderzijds wordt dit verlangen naar God bedreigd, doordat onze lichamelijke lusten zo intens zijn. In het eerste geval verliezen we onze eetlust. In het tweede weerstaan we onze eetlust. In het eerste geval geven we toe aan een hoger verlangen dat er *is*. In het tweede jagen we naar een hoger verlangen dat er *niet* is. Christelijk vasten is niet alleen het spontane gevolg van een diepe verzadiging die we ervaren in God; het is ook een voortreffelijk wapen tegen elke wereldse macht die deze verzadiging te niet wil doen.

Gods grootste tegenstanders zijn zijn gaven

De grootste vijand van een verlangen naar God is niet vergif maar appeltaart. Het is niet het feestmaal van de goddelozen dat ons verlangen naar de hemel verdooft, maar het eindeloos nuttigen van kleine snacks aan de tafel van de wereld. Niet de video voor boven de achttien, maar de onbenullige programma's die we avond aan avond indrinken. Satan kan weliswaar veel kwaad uitrichten, maar wat ons werkelijk van Gods liefdemaal afhoudt, is een akker, een span ossen of een vrouw (Luc. 14:18-20). De grootste bedreiging van onze liefde tot God zijn niet zijn vijanden, maar zijn gaven. En de dodelijkste begeerte is niet een verlangen naar het kwade, maar de eenvoudige geneugten des levens. Want wanneer deze de plaats innemen van een verlangen naar God Zelf, hebben we nauwelijks door dat ze een afgod geworden zijn, laat staan dat we ons ervan afkeren.

Sommige mensen, zegt Jezus, horen het woord van God en er ontstaat in hun hart een verlangen naar Hem. Maar “gaande-

weg worden zij door zorgen en rijkdom en lusten des levens verstikt” (Luc. 8:14). Op een andere plaats zegt Hij: “De begeerten naar al het andere komen erbij en verstikken het woord en het wordt onvruchtbaar” (Mar. 4:19). “De lusten des levens” en “de begeerten naar al het andere” zijn op zichzelf niet verkeerd. Jezus spreekt niet over verdorvenheden, maar over gaven van God. Het gaat hier om onze dagelijkse portie vlees, aardappelen en koffie, om tuinieren, lezen, decoreren, reizen, investeren, tv-kijken, internetten, boodschappen doen, sporten, postzegels verzamelen en praten. Al deze dingen kunnen de plaats van God innemen en onze relatie met Hem verstikken.

De verdovende werking van onschuldige genoegens

Ik zei dus dat christelijk vasten voortkomt uit een verlangen naar God. Hiermee bedoel ik dat we bereid moeten zijn alles te doen of te laten om onszelf te beschermen tegen de verdovende werking van onschuldige genoegens. En dit geldt niet alleen voor voedsel, maar voor alle dingen. Zo kunnen we ons heerlijke verlangen naar God vasthouden.

Een aantal jaren geleden riep ik onze gemeente op om in de maand januari één keer per week vierentwintig uur te vasten. Ik stelde voor om, zo mogelijk, op woensdag ontbijt en lunch over te slaan. We zaten met enorme vragen ten aanzien van ons functioneren en de richting die we moesten inslaan. We hadden de volheid van Gods aanwezigheid nodig, en zijn wijsheid en reinigende kracht. Enkele dagen later ontving ik het volgende briefje over de post:

Ik sta hier helemaal achter. Ik geloof dat het van God komt. Maar woensdag is voor mij geen geschikte dag. Ik lunch tussen de middag altijd samen met andere mensen. Nu geloof ik dat de Geest me een paar dingen heeft ingegeven die voor mij en anderen eerder een vorm van vasten zouden kunnen betekenen dan het overslaan van een maaltijd. Ik zat erover te denken om een week lang, of een maand, geen televisie te

kijken, of een avond in de week waarop ik dat normaal gesproken wel doe. In plaats van naar mijn favoriete programma te kijken, zou ik die tijd kunnen gebruiken om met God te spreken en naar Hem te luisteren. Misschien zijn er anderen die deze vorm van vasten ook meer zien zitten, om zo tijd te nemen voor gebed.

De volgende zondag zei ik tegen de gemeente: “Amen. Als u zegt: ‘Vasten op woensdag is voor mij niet haalbaar,’ heb ik daar geen moeite mee. Als u eerlijk bent en openstaat voor de Heer en Hem vraagt: ‘Heer, leer mij te vasten en wakker in mij een geest van opwekking aan,’ dan zal Hij het doen. Hij zal u het hoe en wanneer laten zien. Als uw gezondheid het niet toelaat en de dokter zegt dat u niet mag vasten, dan is dat prima. De Grote Heelmeester weet er alles van. Voor u is er wellicht iets anders dat werkt.”

Het gaat niet per se om voedsel. Het gaat om alles wat de plaats van God inneemt of kan innemen. Martyn Lloyd-Jones (1899-1981), de voorganger van Westminster Chapel in Londen, stak een gloedvol betoog over vasten af toen hij in 1959-1960 een serie preken hield over de Bergrede. Daarin zei hij:

Goed verstaan, moet vasten niet . . . worden beperkt tot de vraag naar eten en drinken. Onder vasten zou in feite moeten worden begrepen de onthouding van alles wat op zichzelf is toegestaan, ten behoeve van een bijzonder geestelijk doel. Er zijn vele lichaamsfuncties die normaal en volkomen legitiem zijn, maar die om bijzondere redenen in bepaalde omstandigheden moeten worden beheerst. Dat is vasten.²

Tot zover heb ik aangenomen dat goede dingen grote schade kunnen aanrichten. Ossen, akkers en huwelijk kunnen u de weg versperren naar het koninkrijk der hemelen. Daarom zegt Jezus: “Zo zal dus niemand van u, die niet al zijn eigen bezittingen vaarwel zegt, mijn discipel kunnen zijn” (Luc. 14:33, verta-

ling van de auteur³). Alles kan een waar discipelschap in de weg staan – niet alleen het kwade, niet alleen voedsel, maar alles. En het zou ons niet moeten verbazen dat de grootste tegenstrevers van onze toewijding aan God en onze liefde tot Hem soms juist zijn dierbaarste gaven zijn.

Abraham verkoos God boven het leven van zijn zoon

Hoe kan vasten ons ervoor behoeden dat we van goede gaven afgoden maken? Denk eens aan Isaäk. Hij werd bijna door zijn vader Abraham geofferd. Toen Abraham zijn hand had uitgestrekt om zijn zoon en daarmee de erfgenaam van Gods belofte te doden, riep de Engel des Heren “tot hem van de hemel en zeide: Abraham, Abraham! En hij zeide: Hier ben ik. En Hij zeide: Strek uw hand niet uit naar de jongen en doe hem niets, want nu weet Ik, dat gij godvrezend zijt, en uw zoon, uw enige, Mij niet hebt onthouden” (Gen. 22:11-12). Dat was nog eens een radicale wijze van vasten: het offeren van een zoon. God vroeg dit “vasten” niet omdat Isaäk slecht was. Integendeel, het was juist omdat hij in Abrahams ogen zo goed was. Meer nog, Isaäk leek onmisbaar voor de vervulling van Gods belofte. Vasten is niet het verzoeken van het kwade maar van het goede.

Maar waarom zou God zoiets vragen? Omdat Hij Abraham op de proef wilde stellen. Verheugt Abraham zich meer in de vreze des Heren (Jes. 11:3) dan in zijn eigen zoon? God sprak door de engel: “Nu weet Ik, dat gij godvrezend zijt, en uw zoon, uw enige, Mij niet hebt onthouden.” Wat betekenen deze woorden: “Nu weet Ik”? Wist God niet dat Abraham een Godvrezend man was en dat hij God liefhad boven zijn zoon? De Bijbel leert ons dat God “het hart van alle mensenkinderen kent” (1 Kon. 8:39; Hand. 1:24); sterker nog, Hij is degene “die hun aller harten vormt” (Ps. 33:15). Vanwaar dan deze test? C. S. Lewis beantwoordt deze vraag als volgt:

[De vraag die me bezighoudt is deze:] “Als God alwetend is, moet Hij geweten hebben wat Abraham zou doen, zelfs

zonder experiment; vanwaar dan deze nodeloze marteling?” Augustinus maakt echter het volgende duidelijk: GóD kan het dan wel geweten hebben, maar Abraham wist in elk geval niet dat zijn gehoorzaamheid een zo moeilijke beproeving zou doorstaan, totdat de ervaring het hem had geleerd. We kunnen dus niet zeggen dat hij koos voor de gehoorzaamheid waarvan hij niet wist dat hij die zou kiezen. De werkelijkheid van Abrahams gehoorzaamheid lag in de daad; en hoewel God wist dat Abraham “zou gehoorzamen”, wist Hij het pas toen Abraham werkelijk gehoorzaamde, daar op die bergtop. Als we zeggen dat God “het experiment niet had hoeven uitvoeren”, dan kunnen we met evenveel recht zeggen: omdat God alwetend is, hoeft hetgeen Hij weet niet te bestaan.⁴

God wil weten of wij Hem daadwerkelijk, in de dagelijkse realiteit verkiezen boven alle dingen. En Hij wil dat we kunnen getuigen van onze eigen oprechtheid, door ons de gelegenheid te geven Hem inderdaad te verkiezen boven zijn gaven. Lewis zegt terecht dat God de wereld niet had hoeven scheppen, maar haar slechts bedenken, als zijn kennis van wat “zou zijn” gelijk is aan de scheppingsdaad zelf. God wil proefondervindelijk kennen, feitelijk en aanschouwelijk kennen. Gods grootheid wordt verheerlijkt wanneer iemand Hem daadwerkelijk verkiest boven zijn gaven. Tot dit doel heeft God de wereld geschapen. Vasten is niet de enige manier, en ook niet de voornaamste, om God te verheerlijken en Hem te verkiezen boven zijn gaven. Maar het is één manier. En het is een manier die al de andere kan ondersteunen.

Eten als verdoving van het verdriet

Lewis verwees naar Augustinus. Augustinus zei het volgende: “In de meeste gevallen kan de menselijke geest geen zelfkennis vergaren dan door het beproeven van zijn krachten door verzoeking, door een soort experimenteel en niet

slechts woordelijk zelfonderzoek.”⁵ Met andere woorden, we maken onszelf gemakkelijk wijs dat we God liefhebben, tenzij deze liefde voortdurend op de proef wordt gesteld. Onze voorkeur moeten we niet alleen in woorden, maar ook door offers laten zien. Toegegeven, het offeren van een zoon zegt meer dan het offeren van een boterham. Maar het principe is hetzelfde. Door vele kleine daden kunnen we bewijzen dat we onze vriendschap met God belangrijker vinden dan voedsel. Zo bouwen we de gewoonte op om gemeenschap te hebben met God en onze bevrediging in Hem te zoeken. Dit bereidt ons voor op het hoogste offer. Het is een van de wijzen waarop vasten al onze liefdedaden voor God kan ondersteunen. Het houdt ons scherp. Het laat de zaak niet met rust. Het dwingt ons ertoe herhaaldelijk de vraag te stellen: heb ik werkelijk honger naar God? Mis ik Hem? Verlang ik naar Hem? Of ben ik begonnen me tevreden te stellen met zijn gaven?

Christelijk vasten is een test om te zien welke begeerten ons beheersen. Wat zijn onze diepste hartstochten? In het hoofdstuk over vasten in zijn boek *Het feest van de navolging* zegt Richard Foster: “Meer dan enig andere discipline, legt vasten de dingen bloot die ons beheersen. Dit is van groot nut voor de ware discipel die ernaar verlangt veranderd te worden naar het beeld van Jezus Christus. Wij bedekken wat in ons is met voedsel en andere zaken.”⁶

In psychologische zin wordt hierover vandaag de dag vaak gesproken, in het bijzonder als het gaat om mensen die in hun leven veel pijn te verwerken hebben. We zouden kunnen zeggen dat ze hun pijn “behandelen” met voedsel. Door te eten verdoven ze de innerlijke pijn. Maar dit is niet een of ander zeldzaam, technisch syndroom. We doen het allemaal. Iedereen. Zonder uitzondering. Allemaal proberen we met voedsel ons ongemak te verlichten en bedekken we ons verdriet door te denken aan het avondeten. Daarom legt vasten alles in ons bloot: onze pijn, onze trots, onze woede. Foster vervolgt:

Als we worden beheerst door trots, zal dit bijna onmiddellijk openbaar worden. David zegt: “Ik verootmoedigde mij met vasten” (Ps. 35:13). Woede, bitterheid, jaloezie, twist, angst – als die ons beheersen, zullen ze tijdens het vasten opduiken. Eerst zullen we proberen onszelf voor te houden dat onze woede te wijten is aan onze honger. Maar vervolgens ontdekken we dat we boos zijn omdat de geest van boosheid in ons woont. Toch kunnen we er blij om zijn in de wetenschap dat Christus ons hiervan kan genezen.⁷

Een van de redenen om te vasten is erachter te komen wat er allemaal in ons schuilt – precies zoals Abraham liet zien wat er in hem leefde. Tijdens het vasten zal het naar buiten komen. U zult het zien. En u zult het onder handen moeten nemen of het snel weer bedekken. Het is halverwege de ochtend en u hebt zo’n zin in eten, dat de gedachte aan een lekkere lunch zo zoet wordt als marsepein. Maar dan realiseert u zich plotseling: “O nee, da’s waar ook, ik had afgesproken dat ik de lunch ook zou overslaan. Dat genoeg gaat aan mijn neus voorbij.” Wat gaat u nu doen met dat ongelukkige gevoel van binnen? Vroeger kon u het buitensluiten met het vooruitzicht van een smakelijke lunch. Dit vooruitzicht woog op tegen de negatieve gevoelens. Maar nu is het evenwicht zoek. U moet een andere manier vinden om ermee om te gaan.

De hongerige dienstmaagd van het geloof

Hier beginnen we werkelijk te ontdekken wat onze geestelijke bronnen zijn. De dingen die ik over mijn ziel ontdek, zijn uitermate waardevol voor de strijd van het geloof. Bijna had ik dit boek de volgende ondertitel meegegeven: Vasten – de hongerige dienstmaagd van het geloof. En wat voor dienstmaagd! Nederig en rustig, haast ongemerkt, brengt ze vanuit de donkere plaatsen van mijn ziel de onbevredigende relaties, de frustraties in mijn bediening, mijn faalangst en de leegheid van verkwiste tijd naar buiten. En juist wanneer mijn hart zijn toe-

vlucht begint te nemen tot het verrukkelijke vooruitzicht van een diner met vrienden bij de Pizza Hut, herinnert ze me er zachtjes aan: vanavond niet. Dat kan in eerste instantie een verpletterende ervaring zijn. Zal de geestelijke gemeenschap met God lieflijk genoeg voor mij zijn en de hoop op zijn beloften diep genoeg om het niet alleen vol te houden, maar zelfs op te bloeien en me in Hem te verheugen? Of zal ik mijn behoefte om te vasten wegdeneren en mijn toevlucht nemen tot een “behandeling” met voedsel? De apostel Paulus zei: “Ik zal mij door niets laten knechten” (1 Kor. 6:12). Vasten openbaart de mate waarin voedsel heerschappij over ons heeft – of televisie, computers of iets anders waaraan we ons steeds weer onderwerpen om de zwakte van onze honger voor God te verbergen.

Waarom schiep God brood en honger?

Een van de redenen dat voedsel zo’n verbazingwekkende macht over ons heeft, is dat het zo fundamenteel is voor ons bestaan. Waarom is dit zo? Ik bedoel, waarom schiep God brood en ontwierp Hij mensen die voedsel nodig hebben om te kunnen leven? Hij had een leven kunnen scheppen dat geen voedsel nodig heeft. Hij is God. Hij had het kunnen doen zoals Hij wilde. Waarom brood? En waarom honger en dorst? Mijn antwoord is heel eenvoudig: Hij schiep brood opdat we enig idee zouden hebben van de Zoon van God wanneer Hij zegt: “Ik ben het brood des levens” (Joh. 6:35). En Hij schiep het ritme van dorst en verzadiging, opdat we ons er een idee van zouden kunnen vormen wat geloven in Christus inhoudt, wanneer Jezus zegt: “Wie in Mij gelooft, zal nimmermeer dorsten” (Joh. 6:35). God had geen wezens hoeven creëren die voedsel en water nodig hebben en die het vermogen hebben iets lekker te vinden.

De mens is echter niet het centrum van het heelal, maar God. En alle dingen, zoals Paulus zegt, zijn “uit Hem en door Hem en tot Hem” (Rom. 11:36). “Tot Hem” betekent dat alles bestaat om de aandacht op Hem te richten en Hem te vereren.

In Kolossenzen 1:16 spitst Paulus het verder toe, wanneer hij zegt: “Alle dingen zijn door [Christus] en tot [Christus] geschapen.” Daarom werd het brood geschapen tot eer van Christus, evenals honger en dorst.

Dit betekent dat Christus op twee wijzen door brood wordt verheerlijkt: door gegeten te worden in dankbaarheid voor zijn goedheid, en door geweigerd te worden vanwege een honger naar Hemzelf. Wanneer we eten, proeven we het symbool van ons hemels voedsel – het Brood des Levens. En wanneer we vasten, zeggen we: “Ik heb de Realiteit lief boven het symbool.” Zowel eten als vasten brengen het hart van de christen tot aanbidding. Beide verhogen Christus. Beide leiden het hart – dankbaar en verlangend – tot de Gever. Elk heeft zijn eigen plaats en zijn eigen gevaar. Het gevaar van eten is dat we verliefd raken op de gave; het gevaar van vasten is dat we de gave minachten en dat we prat gaan op onze wilskracht.

Hoe dit boek is opgebouwd?

Er is geen veilige en gemakkelijke weg naar de hemel. De moeilijke en smalle weg is bezaaid met obstakels en vele dodelijke vormen van schijnbaar onschuldig vermaak. Er moet zowel van binnen als van buiten oorlog worden gevoerd. Een van onze wapens op deze weg is het vasten. Daarom heeft dit boek een innerlijke en een uiterlijke uitwerking. Het gaat over de inwendige oorlog tegen onze eigen lusten die wedijveren met onze honger naar God. Het gaat ook over de uitwendige oorlog van reveil en reformatie, wereldevangelisatie, sociale gerechtigheid en culturele betrokkenheid. Hoewel ze onderling nauw verweven zijn, zijn de eerste drie hoofdstukken meer naar binnen gericht en de laatste drie meer naar buiten. Het middelste is een verbindend hoofdstuk, omdat het vastend verlangen naar de komst van Christus weliswaar zeer persoonlijk is, maar tevens een betrokkenheid op de wereld vraagt, totdat Hij komt.

Waarom ik dit boek geschreven heb

Mijn doel met het schrijven van dit boek is dat het een honger wekt naar de heerschappij van God in alle dingen, tot vreugde van alle volken. En dat is tevens mijn gebed. Vasten bewijst de aanwezigheid van die honger en wakkert het vuur aan. Het versterkt geestelijke verlangens. Het is een gezworen vijand van de dodelijke gebondenheid aan onschuldige dingen. Het is het lichamelijke uitroepteken aan het eind van de zin: “Zozeer, o God, verlang ik naar U en naar de openbaarwording van uw heerlijkheid in de wereld!”

Je zou kunnen denken dat zij die het meest genieten van de gemeenschap met God het minst hongerig zijn. Zij keren zich vaak af van de onschuldige genoegens van de wereld om directer in de aanwezigheid van God te verkeren door de openbaring van zijn Woord. En daar eten zij het Brood des Hemels en drinken zij het Levend Water, door meditatie en geloof. Maar, paradoxaal genoeg, zij zijn niet de minst hongerige heiligen. In tegendeel. De sterkste, meest volwassen christenen die ik ooit heb ontmoet, hongeren het meest naar God. Je zou denken dat zij die het meest eten het minst hongerig zijn. Maar zo werkt het niet wanneer we te maken hebben met zo’n onuitputtelijke bron, zo’n oneindig feest en zo’n heerlijke Heer.

Wanneer u gaat rusten in het volbrachte werk van God in Christus, en begint te drinken uit de Rivier des Levens en te eten van het Brood des Levens, en weet dat al uw verlangens tot rust gekomen zijn, dan krijgt u alleen maar meer honger naar God. Hoe meer verzadiging u van God ervaart tijdens uw verblijf op aarde, des te groter wordt uw verlangen naar de toekomstige wereld. Want, zoals C. S. Lewis zegt, “onze beste bezittingen zijn verlangens”.⁸

Hoe intenser u met Christus wandelt, des te meer zult u naar Hem verlangen... hoe groter uw heimwee naar de hemel wordt... des te meer zult u “al de volheid van God” begeren... hoe meer u wilt breken met de zonde... des te meer zult u verlangen naar de terugkeer van de Bruidegom... hoe meer u wilt

dat de Kerk herleeft en wordt gezuiverd door de schoonheid van Jezus... des te meer zult u uitzien naar een krachtige werking van God in de grote steden... hoe meer u ernaar verlangt dat het licht van het evangelie van de heerlijkheid van Christus zal doordringen in de duisternis van alle onbereikte volken van de wereld... des te meer zult u willen zien dat valse wereldbeelden zich onderwerpen aan de macht van de Waarheid... hoe meer u uitziet naar verlichting van pijn, naar afwissing van tranen en vernietiging van de dood... des te meer zult u ernaar verlangen dat elk onrecht hersteld wordt en dat de gerechtigheid en de genade van God de aarde zullen vervullen zoals de wateren de bodem van de zee bedekken.

Als u geen sterk verlangen voelt naar de openbaarwording van de heerlijkheid van God, dan komt dat niet doordat u al zoveel gedronken hebt en reeds verzadigd bent. Het komt doordat u al zo lang hebt zitten smikkelen aan de tafel van de wereld. Uw ziel zit zo vol met onbenulligheden dat er geen plaats is voor de belangrijke dingen.⁹ Hiervoor heeft God u niet geschapen. Er bestaat een verlangen naar God en het kan opgewekt worden. Ik nodig u uit om u af te keren van de verdovende werking van voedsel en van de gevaren van afgoderij, en met een eenvoudig vasten uit te spreken: "Zozeer, o God, begeer ik U."

*Er zullen echter dagen komen,
dat de bruidegom van hen weggenomen is,
en dan zullen zij vasten.*

– Matteüs 9:15

*Indien gij met Christus afgestorven zijt
aan de wereldgeesten,
waartoe laat gij u,
alsof gij in de wereld leeft, geboden opleggen:
raak niet, smaak niet, roer niet aan;
dat alles zijn dingen, die door het gebruik teloorgaan,
zoals het gaat met voorschriften en leringen van mensen.
Dit toch is, al staat het in een roep van wijsheid
met zijn eigendunkelijke godsdienst,
zijn nederigheid en zijn kastijding van het lichaam,
zonder enige waarde (en dient slechts)
tot bevreemding van het vlees.*

– Kolossenzen 2:20-23

Is vasten christelijk?

Een nieuw koninkrijk vraagt om een nieuwe wijze van vasten

Het kleine document Didachè (Het onderwijs van de twaalf apostelen) werd geschreven aan het eind van de eerste eeuw. Het bevat een passage over vasten, waarin staat: “Uw vasten moet niet in overeenstemming zijn met de schijnheiligen. Zij vasten immers op maandag en donderdag. U moet vasten op woensdag en vrijdag.”¹ Dat lijkt een vreemde opmerking. Het veranderen van de dagen waarop men vast, kan toch niet zo belangrijk zijn? Ik vermoed dat het in de vroege kerk hierom ging: de joden vierden hun sabbat op zaterdag. Dit was geheel volgens het Oude Verbond. Om nu te laten zien dat het christendom zowel een voortzetting van als een radicale breuk met de joodse traditie was, besloot de christelijke gemeente de sabbat wel te handhaven, maar op een andere dag. Wij vierden de zondag als de dag waarop de Heer uit de dood is opgestaan en Zich een nieuw volk schiep. En zo is het ook met het vasten. De joden vastten op maandag en donderdag, dus kiezen wij een andere dag. Waarom? Om dezelfde reden: om te laten zien dat het niet alleen gaat om een voortzetting van, maar ook om een breuk met de joodse traditie. We nemen het vasten over, maar niet op precies dezelfde manier. Er zit een nieuw element in het christelijk vasten. We nemen het over, maar we veranderen het. Het verschil zit hem niet in het kiezen van een andere dag. Dat maakt het vasten niet christelijk. Die andere dag is slechts be-